som en kvantitativ restriktion, at den er egnet til, direkte eller indirekte, aktuel eller potentiel, at hindre indførsler mellem medlemsstater.

3. Selv om en maksimalpris, der gælder for både nationale og importerede varer, ikke i sig selv udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, kan den imidlertid have en sådan virkning, når den fastsættes på et sådant niveau, at afsætning af de importerede varer bliver umulig eller vanskeligere end afsætning af nationale varer. En maksimalpris, ihvertfald for så vidt den finder anvendelse på indførte varer, er en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, navnlig når den er fastsat på et så lavt niveau, at virksomheder, der ønsker at indføre sådanne varer i den pågældende medlemsstat, på grund af de importerede varers generelle stilling i forhold til de indenlandske varers — kun kan gøre dette med tab.
4. I det omfang en maksimalpris, der er fastsat ensidigt af en medlemsstat, er uforenelig med traktatens artikel 30 eller bestemmelserne i Fællesskabets landbrugsret, kan den pågældende medlemsstat som begrundelse for denne fastsættelse hverken støtte sig på traktatens artikel 103 eller på nødvendigheden af at beskytte økonomien mod spekulation og heller ikke på en ændring af den økonomiske situation i sukkersektoren.

I de forenede sager 88 til 90/75

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 er indgivet til Domstolen af forvaltningsdomstolen i regionen Lazio (Tribunale Amministrativo Regionale del Lazio) for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

— SOCIETÀ SADAM, SOCIETÀ CAVARZERE PRODUZIONI INDUSTRIALI, SOCIETÀ GENERALE DI ZUCCHERIFICI, SOCIETÀ ITALIANA PER L'INDUSTRIA DEGLI ZUCCHERI ET ERIDANIA ZUCCHERIFICI NAZIONALI (sag 88/75)

— SOCIETÀ FONDIARIA INDUSTRIALE ROMAGNOLA (sag 89/75)

— SOCIETÀ ROMANA ZUCCHERO, SOCIETÀ AGRICOLA INDUSTRIALE EMILIANA A.I.E., SOCIETÀ ZUCCHERIFICIO E RAFFINERIA DI MIZZANA ET SOCIETÀ FONDIARIA INDUSTRIALE ROMAGNOLA (sag 90/75)

og

— DET INTERMINISTERIELLE PRISUDVALG (COMITATO INTERMINISTERIALE DEI PREZZI) OG MINISTEREN FOR INDUSTRI, HANDEL OG HÅNDVÆRK (sagerne 88 og 90/75)

— FORMANDSKABET FOR RÅDET AF MINISTRE OG MINISTEREN FOR INDUSTRI, HANDEL OG HÅNDVÆRK (sag 89/75),

at opnå en præjudiciel afgørelse om fortolkningen af EØF-traktaten, navnlig artiklerne 3, 5, 30, 34, 35-40 og 103, samt Rådets forordning (EØF) nr.

1009/67 af 18. december 1967 om den fælles markedsordning for sukker (EFT-specialudgave 1967, s. 281; org. ref. JO nr. 380, s. 1),

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, afdelingsformanden H. Kutscher, dommerne A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart og A. O'Keeffe,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Forelæggelseskendelsen, retsforhandlingernes forløb og de skriftlige indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb

1. Den 20. februar 1974 udstedte »Comitato interministeriale dei prezzi« (interministerielt prisudvalg, italiensk offentligt organ, herefter kaldet C.I.P.) »provvedimento« (bekendtgørelse) nr. 9/1974 (Gazzetta Ufficiale nr. 52 af 23. februar 1974 s. 1375). § 1 i denne bekendtgørelse fastsatte blandt andet »det maksimale vederlag for forpakning af sukker i enheder på 1/2, 1 eller 2 kg« til 17,50 lire pr. kg (»compenso massimo per il confezionamento dello zucchero in astucci o pacchi . . .«). I § 2 blev der med virkning fra bekendtgørelsens offentliggørelsesdato og gældende for hele det italienske territorium, fastsat maksimale forbrugerpriser for visse sukkerarter af indenlandsk eller udenlandsk produktion:

— 255 lire pr. kg stødt melis i papirsække på 50 kg;
— 275 lire pr. kg stødt melis i pakker eller anden emballage på 1, 1/2 eller 2 kg.

Den 28. juni 1974 udstedte CIP bekendtgørelse nr. 28/1974 (Gazzetta Ufficiale nr. 171 af 2. juli 1974, s. 4463), hvis § 1 »under hensyn til de i fællesskabsbestemmelserne fastsatte forhøjelser og markedssituationen«, hævede de ovennævnte maksimalpriser til henholdsvis 355 og 375 lire pr. kg, med virkning fra 1. juli 1974. § 2 gentog det oven for nævnte beløb på

17,50 lire pr. kg., der var fastsat i bekendtgørelse nr. 9/1974. § 3 fastsatte »maksimale vederlag for distribution af sukker i engros- og detailleddet« (»compensi massimi complessivi per la distribuzione dello zucchero all'ingrosso e al dettaglio«) til henholdsvis 25,70 lire pr. kg for salg af produktet i løs vægt og 26,70 lire pr. kg for salg af produktet i pakker eller anden emballage og det præciseredes, at disse vederlag var inkluderet i de ovenfor nævnte priser.

I bekendtgørelse nr. 39/1974 fra CIP af 13. august 1974 (Gazetta Ufficiale nr. 214 af 16. august 1974, s. 5460) anførtes det, hvilke bestanddele, heri indbefattet visse skatter og afgifter, de i bekendtgørelse nr. 28/1974 fastsatte maksimalpriser bestod af. Bekendtgørelsen fastsatte følgende tal:

— 323,30 lire pr. kg som maksimalpris franko fabrik;
— 329,30 lire pr. kg som maksimalpris franko grossistlager i hele det nationale territorium;
— 25,70 lire pr. kg som maksimalt vederlag for distribution i engros- og detailleddet.

De ovenfor nævnte bekendtgørelser er i mellemtiden erstattet af nye.

2. A — Sagsøgerne i hovedsagen anlagde sag ved Tribunale Amministrativo Regionale del Lazio med påstand om annullation:

— i sagerne 88 og 90/75, af bekendtgørelserne nr. 28/74 og 39/74 samt »de foranstaltninger [fra CIP] som eventuelt godkender [disse bekendtgørelser] (vedtaget af CIP's komite for hastesager [»la Giunta«])«;
— i sag 89/75, af bekendtgørelse nr. 9/74.

Til støtte for disse påstande har selskaberne navnlig gjort gældende, at de pågældende bekendtgørelser var uforenelige med EØF-traktaten og fællesskabsforordningerne om den fælles markedsordning for sukker.

B — Ved enslydende forelæggelseskendelser af 16. juni 1975 har den nationale ret anmodet Domstolen om, »i lyset af traktatens artikel 3, litra d), 5, stk. 2, 34, 35 jfr. artikel 38, stk. 2, 39, litra c) til e) samt 40, stk. 3 at afgøre:

a) om Det europæiske økonomiske Fællesskab er enekompetent til at lovgive om sukkerpriser, og om denne beføjelse er korrekt udøvet i forordning (EØF) nr. 1009/67 og i de senere gennemførelsesbestemmelser;
b) om en medlemsstats ensidige indgreb i den pågældende sektor såsom de her omhandlede, der hovedsagelig fastsatte maksimale priser for salg til forbrug udelukkende på det nationale territorium, skal anses som lovlige, når de er truffet som led i en konjunkturpolitik og i medfør af traktatens artikel 103;
c) om de nævnte indgreb, der indeholder en ordning om salg af den nævnte vare og pålæg om visse maksimalpriser for alene det nationale territorium, er forenelige med princippet om de frie varebevægelser inden for fællesmarkedet, som er fastsat i traktatens artikel 30 og med forbudet mod at isolere de nationale markeder, når denne ordning er reguleret til mindste detalje og udgør en hindring for virkeliggørelsen af det fælles marked og begrundes som en undtagelsesforanstaltning med nødvendigheden af at beskytte den nationale økonomi mod spekulation og af at sikre forbrugerne den nødvendige varemængde, uanset de ændringer, der dels på grund af underproduktion i Fællesskabet, dels fordi verdensmarkedsprisen på produktet er fordoblet, er indtrådt i fællesskabsreglernes forudsætninger.«

3. Forelæggelseskendelserne er registreret på Domstolens justitskontor den 8. august 1975.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af selskaberne Eridania og Generale di Zuccherifici (sagsøgerne i hovedsagen i sag 88/75), selskabet Fondiaria Industriale Romagnola (sagsøger i hovedsagen i sagerne 89/75 og 90/75), selskabet Romano

Zucchero (sagsøger i hovedsagen for sagen 90/75), den italienske regering og Kommissionen. Regeringen for Det forenede Kongerige har henvist til de bemærkninger, den har fremsat i sagen 65/75 (Tasca).

Ved kendelse af 12. november 1975 har Domstolen forenet sagerne under den mundtlige retsforhandling.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Domstolen har endvidere besluttet at gøre de ovenfor nævnte sagsøgere i hovedsagerne bekendt med indholdet af de spørgsmål, som Domstolen har stillet den italienske regering og Kommissionen i sagen 65/75 (Tasca) samt disses svar herpå.

II — Indlæg der er indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen

1. Generelle betragtninger

Den engelske regering har anført, at den nationale rets spørgsmål bør ses i lyset af, at de anfægtede bekendtgørelser fra CIP skal bekæmpe prisstigningerne, hvilket navnlig er vigtigt, når det drejer sig om goder af særlig nødvendighed som en lang række fødevarer.

Selv om medlemsstaterne er enige om, at inflationen må bekæmpes, er det indtil nu endnu ikke lykkedes dem at foretage en så snæver samordning af deres økonomi, at de anti-inflationistiske foranstaltninger, der skal træffes, fra stat til stat bliver mere eller mindre ensartede. Rådet har i en række resolutioner fastslået, at medlemsstaterne har pligt til at sørge for, at deres anstrengelser samordnes og forstærker hinanden. Rådet har udtalt, at foranstaltninger, der vedtages i et givet land i Fællesskabet kan have dybtgående virkninger i et andet land, men har også anerkendt, at »inflationen udgør et særegent og foranderligt problem i hele Fællesskabet« (»the specific and changing nature of the inflation problem throughout the Community«).

Hvis en medlemsstat ikke kunne gribe ind i prisdannelsen, ville den ikke kunne opfylde sine forpligtelser efter artikel 104 i traktaten dvs »sikre ligevægten på dens globale betalingsbalance og opretholde tilliden til dens valuta, idet den samtidig skal påse, at der sikres en høj beskæftigelsesgrad og et stabilt prisniveau«. Hvis medlemsstaterne ikke således kunne gribe ind ville deres økonomiske stabilitet blive bragt i fare, hvilket institutionerne efter traktatens artikel 6, stk. 2 skal påse ikke sker.

Kommissionen har først beskrevet situationen i de forskellige medlemsstater med hensyn til fastsættelse af maksimalpriser i forbrugerleddet for forskellige landbrugsvarer, og den har herved anført, at alle medlemsstater med undtagelse af Forbundsrepublikken Tyskland anvender sådanne priser for en eller flere varer.

I 1968 havde Kommissionen foreslået Rådet at vedtage en forordning om mælk, der skulle begrænse medlemsstaternes ret til at fastsætte maksimale forbrugerpriser for denne vare. Men forslaget faldt til jorden, da de nationale delegationer enstemmigt fastholdt, at kompetencen til at fastsætte regler på dette område udelukkende tilkom medlemsstaterne.

2. Vedrørende det første og andet spørgsmål

Sagsøgerne i hovedsagen har anført, at disse spørgsmål i det store og hele er identiske med de spørgsmål, som Domstolen tog stilling til i dommen af 23. januar 1975 (sag 31/74, Galli, Sml. 1975, s. 47). Desuden er prisordningen for sukker efter forordning nr. 1009/67 helt analog med den prisordning for korn, som er gennemført ved Rådets forordning nr. 120/67 af 13. juli 1967 (EFT-specialudgave 1967, s. 29; org. ref. JO s.

2269), som blev behandlet i sag 31/74. Under disse omstændigheder skal de principper, der fandt udtryk i Galli-sagen, også anvendes i det foreliggende tilfælde.

Forordning nr. 1009/67:
— har til formål at virkeliggøre en fælles markedsordning og i særdeleshed »et enhedsmarked for sukker« (fjerde betragtning);
— dette mål »indebærer afskaffelse af alle hindringer ved Fællesskabets indre grænser i forbindelse med de pågældende varers fri bevægelighed« (ottende betragtning);
— indfører en prisordning, der muliggør prisforandringer samtidig med at den sikrer, at priserne ikke når ned under interventionsprisen;
— indfører i artiklerne 21 og 39 foranstaltninger, der gør det muligt for Fællesskabet og medlemsstaterne at imødegå alle eventuelle forstyrrelser.

Den italienske prisordning er klart uforenelig med disse regler. Navnlig burde markedet — som forordningen tilstræber — give mulighed for priser over interventionsprisen som følge af forholdet mellem udbud og efterspørgsel. Maksimalpriserne, der sikres overholdt ved truslen om alvorlige sanktioner, hindrer en sådan udvikling og følgelig også mekanismerne i den nævnte forordning i at komme til at fungere. Situationen er så meget desto alvorligere, som den italienske sukkerproduktion langt fra har opfyldt den kvota, som den har fået tildelt, således at hele denne produktion er omfattet af garantien i interventionsprisen.

De nationale foranstaltninger i den foreliggende sag er endnu mere restriktive end dem, der var på tale i Galli-sagen, og som muliggjorde, omend betinget af en forudgående godkendelse, ændringer i de prislister, der blev fastsat af virksomhederne selv og meddelt til administrationen. I den foreliggende sag har CIP af egen drift fastsat priser, der i praksis ikke kan ændres, fordi det er økonomisk umuligt for de italienske producenter at sælge under dem. De er lagt på et betydeligt lavere niveau end de dagældende markedspriser i Fællesskabet og på verdensmarkedet, hvilket har skabt en alvorlig hindring for indførslerne.

Ved ikke blot at have foreskrevet maksimale forbrugerpriser, men også fortjenstmargener (»det maksimale vederlag for forpakning«; »de maksimale vederlag for distribution«); har de anfægtede bekendtgørelser fastlåst produktionspriserne, hvilket i Galli-dommen blev anset som ulovligt. Men selv bortset herfra virker fastsættelsen af forbrugerpriserne nødvendigvis tilbage på produktionspriserne, og er følgelig uforenelig med fællesskabsreglerne.

Bekendtgørelserne kan heller ikke støttes på traktatens artikel 103, hvilket også fremgår af præmis 23 og 24 i Galli-dommen. Fra det øjeblik, hvor en fælles markedsordning er blevet indført, er den eneste lovlige mulighed ifølge fællesskabsretten for at overvinde eventuelle vanskeligheder indenfor den pågældende sektor, at benytte de midler, som er fastsat i den pågældende ordning.

Den italienske regering har gjort gældende, at det ikke kan udledes af Galli-dommen, hvilket også ville være forkert, at medlemsstaterne ikke længere skulle have kompetence til ensidigt at fastsætte maksimale forbrugerpriser. Den nationale ordning, det drejede sig om i Galli-sagen, havde til formål at fastlåse priserne i produktions- og engrosleddet, mens det i det foreliggende tilfælde drejer sig om en regulering af priserne i detail- og forbrugerleddet. På dette trin har Galli-dommen bekræftet, at medlemsstaterne stadig har beføjelse til at »træffe egnede forholdsregler vedrørende prisdannelsen«.

Den fælles markedsordning for sukker er ikke væsensforskellig fra markedsordningen for korn, som var genstand for Galli-sagen. Den heri indeholdte prisordning angik også kun produktions- og engrosleddet og dens hovedformål var ligeledes at sikre producenterne »opretholdelsen af

den nødvendige sikkerhed for deres beskæftigelse og levestandard« (betragtning nr. 2 i forordning nr. 1009/67).

En national regulering af priserne i detail- og forbrugerleddet er derfor kun uforenelig med forordning nr. 1009/67 i det omfang, den indirekte indvirker på de heri fastsatte priser, f.eks. gennem fastsættelse af en maksimalpris for forbrugerne, der er lavere end interventionsprisen, eller gennem fastsættelse af en maksimalpris under sådanne omstændigheder, at den får virkning for fællesskabspriserne. Det er ikke tilfældet i den foreliggende sag, hvor den i bekendtgørelse nr. 28/1974 fra CIP fastsatte maksimalpris forudsætter en pris franko fabrik, som er væsentlig højere end Fællesskabets tærskelpris og dermed også indikativprisen og interventionsprisen.

Den engelske regering har foretaget en detaljeret gennemgang af de af Domstolens afgørelser, der beskæftiger sig med, hvorvidt nationale indgreb i prisdannelsen på produkter, som henhører under en fælles markedsordning, er forenelige med fællesskabsreglerne. Af disse domme har den engelske regering udledt:

— i første række bør den pågældende fællesskabsforordnings omfang og formål vurderes i sammenhæng med traktatens bestemmelser, navnlig artiklerne 38-40.
— Det ser ud til at Domstolen er af den opfattelse at den nationale ordnings virkninger og formål skal være forenelige med fællesskabets formål.

En national foranstaltning, hvorved der fastsættes maksimale salgspriser kan meget vel være i overensstemmelse med målene i forordning nr. 1009/67, dvs at virkeliggøre et stabilt marked og at sikre producenterne deres beskæftigelse og en rimelig levestandard samtidig med at overproduktion undgås. Det ville derimod være i strid med denne forordning, hvis priserne blev lagt på et niveau, som havde til formål eller til følge at hindre virkeliggørelsen af disse mål.

Kommissionen har anført, at det princip, som stadfæstes af Galli-dommen, og hvorefter medlemsstaterne ikke ensidigt kan gribe ind i den prisdannelsesmekanisme, der er fastlagt i markedsordningerne for korn og fedtstoffer, også gælder for sukker. Dette følger af prisordningens indhold og funktion efter forordning nr. 1009/67, hvis formål er en fuldstændig liberalisering af samhandelen inden for Fællesskabet og i overensstemmelse hermed en regulering af samhandelen med lande uden for Fællesskabet.

Til gengæld er det statueret i Galli-dommen, at nationale prisindgreb i detail- og forbrugerleddet er forenelige med fællesskabsreglerne, »forudsat at de ikke bringer den pågældende fællesmarkedsordnings målsætning eller funktion i fare«. For at undersøge, om dette er tilfældet i den foreliggende sag, skal der fra de af CIP fastsatte maksimale forbrugerpriser fratrækkes alle de omkostninger, der er blevet lagt på varen fra det øjeblik, hvor den har forladt fabrikken til det øjeblik, hvor den sælges til forbrugeren (marketingudgifter, afgifter og skatter, transportomkostninger, etc.). Herved når man frem til prisen franko fabrik. Kommissionen har foretaget dette regnestykke i de oversigter, der er bilagt dens skriftlige indlæg. Beregningen viser at:

— Den pris franko fabrik, der er udregnet ud fra de i bekendtgørelsen nr. *9/74* fastsatte priser, var højere end indikativprisen, lig med den afledte interventionspris og lavere end tærskelprisen. Da forbrugerpriserne efter den pågældende bekendtgørelse således er fastsat på basis af en pris franko fabrik, der svarer til den afledte interventionspris, er bekendtgørelsen uforenelig med målsætningen for den fælles markedsordning for sukker og dennes funktion. Efter Fællesskabets ordninger ville sukkerpriserne på det interne marked nemlig have kunnet nå op på niveau med tærskelprisen (og hvis den var steget herudover ville enten indførsler af sukker fra tredjelande eller fællesskabsforanstaltninger til imødegåelse

af sukkermangelen have reguleret priserne).

— Den pris franko fabrik, som er beregnet ud fra de maksimalpriser, der er fastsat i bekendtgørelse *nr. 28/74,* var højere end den af Fællesskabet fastsatte tærskelpris og altså således også højere end interventions- og indikativprisen. Denne bekendtgørelse har altså ikke bragt den fælles markedsordnings målsætning eller funktion i fare.

Helt uafhængig af ovenstående betragtninger kan det imidlertid spørges, om den retspraksis, der er indført med Gallidommen, ikke fører til at medlemsstaterne fratages enhver beføjelse til at fastsætte priser for landbrugsprodukter. Det er imidlertid en forhastet konklusion, da Fællesskabet aldrig har gjort krav på en enekompetence inden for dette område, hvilket også ville have en væsentlig indvirkning på det politisk-økonomiske område.

3. Vedrørende det tredje spørgsmål

Det af *sagsøgerne i hovedsagen* ovenfor (under 2.) gengivne indlæg, skal helt eller delvist også give svar på det tredje spørgsmål. Sagsøgerne har særligt bemærket, at dette indlæg fører til den konklusion, at »nødvendigheden af at beskytte økonomien mod spekulation og at sikre forbrugerne det nødvendige kvantum ikke kan begrunde de foranstaltninger, som anfægtes.«

Den italienske regering har anført, at spørgsmålet kan opdeles i 2 underspørgsmål, nemlig a) om en national ordning som den forhåndenværende ipso facto er uforenelig med fællesskabsbestemmelserne om de frie varebevægelser og b) i bekræftende fald, om en sådan ordning undtagelsesvis kan begrundes under hensyn til »nødvendigheden i at beskytte økonomien mod spekulation og at sikre forbrugerne det nødvendige kvantum uanset de ændringer, der er indtrådt i forudsætningerne for fællesskabsreglerne«.

Svaret på det første underspørgsmål må være benægtende. I et givet tilfælde forekommer der kun uforenelighed under ganske særlige omstændigheder, f.eks. når maksimalprisen sættes lavere end tærskelprisen. Det er ikke tilfældet i den foreliggende sag.

For at svare på det andet underspørgsmål og for at påvise den anfægtede ordnings forenelighed med traktaten er der ingen grund til at henholde sig til sådanne betragtninger som dem, den nationale ret har fremhævet og i øvrigt heller ikke til traktatens artikel 103 (jf. det andet spørgsmål).

Hvis den nationale ret, sådan som formuleringen af det tredje spørgsmål kunne synes at vise, skulle være af den opfattelse, at den pågældende ordning blev vedtaget for at udbedre påståede mangler i fællesskabsordningen, er dens udgangspunkt forkert. Tværtimod har de italienske myndigheder ved fastsættelsen af maksimalpriserne taget hensyn til de fællesskabspriser, der gælder i produktions- og engrosleddet, og så at sige suppleret dem med priser for detail- og forbrugerleddet, som ikke er omhandlet i fællesskabsordningen.

Den britiske regering har af Domstolens retspraksis udledt, at en national ordning, som har indflydelse på priserne, ikke uden videre falder ind under forbudet mod foranstaltninger med lignende virkning som kvantitative restriktioner, uanset om det drejer sig om landbrugsprodukter eller ej. I hvert enkelt tilfælde bør den pågældende ordnings rækkevidde, virkning og hensigt vurderes.

Fra bestemmelserne i traktatens artikel 30 gælder en række undtagelser udover de i artikel 36 omhandlede. Således kan indgreb i prisdannelsen ofte være et led i den i artikel 103 nævnte konjunkturpolitik. Skønt det er muligt, at artikel 103 ikke indeholder hjemmel for undtagelser fra de specielle bestemmelser vedrørende de fælles markedsordninger, finder den imidlertid anvendelse inden for det

område, der er styret af det i artikel 30 indeholdte generelle princip.

Visse af de aftaler, der er indgået mellem Fællesskabet og tredjelande, indeholder et forbud, der svarer til det i traktatens artikel 30 indeholdte. Men Fællesskabet ville aldrig kunne akceptere, at prismekanismerne i en fælles markedsordning havde lignende virkning som kvantitative importrestriktioner.

Kommissionen har udtrykt en lignende opfattelse uden dog at ytre sig konkret om den anfægtede ordnings forenelighed med fællesskabsordningen.

Den har anført, at en national foranstaltning som den foreliggende, kun ville have samme virkning som en kvantitativ restriktion, hvis den var udformet således, at den blev en hindring for de indførsler, der ellers ville kunne gennemføres, samtidig med at der ikke blev lagt de samme hindringer i vejen for salget af nationale varer, selv om den formelt fremtrådte som en ordning, der uden forskel gjaldt for nationale som for importerede varer. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis den fastsatte pris er mindre end den, den importerede vare kan afsættes til, fordi den nationale myndighed ikke har taget hensyn til at de importerede varer kan have større markedsføringsomkostninger eller udgifter i forbindelse med indførslerne. Det kan i øvrigt tænkes, at en national foranstaltning i begyndelsen ikke ville bringe de frie varebevægelser i fare, men senere gør det. Det kunne f.eks. ske, hvor den pågældende foranstaltning udelukker, at prisen på den indførte vare forhøjes i takt med, at produktionsomkostningerne i den producerende medlemsstat eksempelvis stiger. Her skal bestemmelserne i Kommissionens direktiv (EØF) nr. 70/50 af 22. december 1969 (EFT-specialudgave 1970 (I) s. 10; org. ref. JO L 13 af 19. januar 1970, s. 29) anvendes. Det ville så tilkomme den nationale ret at sammenligne de i bekendtgørelserne fra CIP fastsatte priser med de forhøjede priser på de andre medlemsstaters markeder.

I sag 65/75 (Tasca) har Domstolen opfordret den italienske regering til at svare skriftligt på fire spørgsmål før retsmødet. Det fjerde af disse spørgsmål er ligeledes blevet stillet til Kommissionen.

De svar, der er afgivet, og som også er blevet tilstillet sagsøgerne i hovedsagen efter de foreliggende sager, kan sammenfattes som følger:

1. *Vedrørende første og andet spørgsmål fra Domstolen*

Disse spørgsmål lød således:

Hvad forstås der ved »salg til forbrug« ifølge bekendtgørelse nr. 28/1974 fra CIP? og især: Skal de i denne bekendtgørelse fastsatte priser kun anvendes på salg fra detailhandeleren til den endelige forbruger, eller gælder de også for andre transaktioner (i givet fald da hvilke)?

Kan salg af et stort kvantum sukker (f.eks. 25 000 kg krystalsukker) også være et salg til forbrug i bekendtgørelsens betydning?

Den italienske regering har forklaret, at de i bekendtgørelse nr. 28/1974 fastsatte priser udelukkende skal anvendes på salg, hvor den direkte køber er den endelige forbruger. Udtrykket »salg til forbrug« er det samme som »detailsalg«. Ved engrossalg bør forstås salg til andre handlende, grossister, detailhandlere, til erhvervsmæssig brug eller til andre, der anvender produktet i store mængder.

Mængder af varer i et bestemt salg har ingen betydning for sondringen mellem »salg til forbrug« og »engrossalg«. Selv et salg af 25 000 kg krystalsukker kunne således være et »salg til forbrug«.

2. *Vedrørende det tredje spørgsmål fra Domstolen*

Den italienske regering er blevet anmodet om: .

at give en mere detaljeret begrundelse ... for dens erklæring om, at bekendtgørel-

serne nr. 28/1974 og 39/1974 fra CIP ikke vedrører produktions- og engrosleddet, når bekendtgørelse nr. 39/1974 angiver at de komponenter, som forbrugermaksimalpriserne — med beløbsangivelse — består af, er maksimalprisen franko fabrik, maksimalprisen franko grossistlager og det maksimale vederlag (compenso) for engros- og detaildistributionen.

Den italienske regering har svaret, at bekendtgørelse nr. 39/1974 som anført i dens første betragtning blev vedtaget »under hensyn til nødvendigheden af at angive sammensætningen af den sukkerpris, som er fastsat i bekendtgørelse nr. 28/1974«. Den indebærer altså hverken, at der er fastsat maksimale forbrugerpriser, eller at der a fortiori er fastsat nogen priser franko fabrik eller franko grossistlager, men den begrænser sig til at angive de elementer — samt det maksimale vederlag til dækning af distributionsomkostningerne — som de omtalte maksimalpriser består af.

Ved anvendelse af ordvalget »maksimalpris franko fabrik«, »maksimalpris franko grossistlager« og »det maksimale vederlag for distribution i engros- og detailleddet«, har bekendtgørelsen nr. 39/1974 udtrykt sig unøjagtigt. Den tager nemlig sigte på omkostningselementer, der skal tages i betragtning ved fastsættelsen af de maksimale forbrugerpriser, men disse elementer er ikke bindende.

Den italienske regering har bilagt sit svar en oversigt med en gennemgang af de forbrugerpriser, der er fastsat i bekendtgørelse nr. 28/1974. Denne oversigt støtter den ovenfor givne fremstilling og viser, at CIP har lagt en pris franko fabrik til grund, som ligger et godt stykke over den daværende tærskelpris i Fællesskabet.

3. Vedrørende det fjerde spørgsmål fra Domstolen

Den italienske regering og Kommissionen er her blevet anmodet om:

at give en mere detaljeret fremstilling af... under hvilke omstændigheder en national prisordning af den nævnte type efter deres opfattelse vil kunne:

1. ændre den prisdannelsesmekanisme, der følger af den fælles markedsordning for sukker;
2. generelt bringe denne fælles markedsordnings målsætning eller funktion i fare.

Medens *den italienske regering* ikke har taget stilling hertil, har *Kommissionen* anført nedenstående bemærkninger, idet den samtidig har fremhævet, at spørgsmålet om de pågældende foranstaltningers forenelighed med traktatens artikel 30 ikke er behandlet.

Den fælles markedsordning for sukker er centreret omkring tre basispriser nemlig indikativprisen, tærskelprisen og interventionsprisen. Indikativprisen er en »politisk« pris, dvs. en tilstræbt, men ikke påtvunget pris. For at fremme gennemførelsen af denne pris på fællesmarkedet har Fællesskabet anvendt en række indirekte midler: offentliggørelse af den fastsatte indikativpris, importafgifter, interventioner på det indre marked og eksportrestitutioner.

Før Galli-dommen indtog Kommissionen følgende stilling over for visse medlemsstaters ensidige indgreb i landbrugsprisordningen:

— hvad angår produktionspriser og engrospriser kunne medlemsstaterne kun fastsætte maksimale salgspriser i det omfang disse ikke hindrede, at mekanismerne i den fælles markedsordning fungerede efter hensigten, eller i hvert fald ikke forstyrrede eller besværliggjorde dem. Således var det ulovligt at fastsætte en maksimal salgspris, der var lavere end interventionsprisen, fordi dette direkte ville have hindret gennemførelsen af det prisniveau, som fællesskabsretten sikrer. Det forholdt sig på samme måde, såfremt priserne var blevet sat lavere end indikativprisen, idet den natio-

nale foranstaltning i så fald ville have været til hinder for gennemførelsen af indikativprisen. Hvis den maksimale salgspris endelig var blevet sat højere end indikativprisen, måtte man sag for sag undersøge om den nationale foranstaltning udgjorde en hindring for gennemførelsen af denne pris eller ej.

— Medlemsstaterne havde ret til at fastsætte forbrugerpriserne i det omfang, de inden for rammerne af den fælles markedsordning trufne fællesskabsbestemmelser ikke var til hinder herfor.

Men de fælles markedsordninger kan dog også omfatte forbrugerleddet, eftersom det i traktatens artikel 39, stk. 1, litra e) hedder, at den fælles landbrugspolitik bl.a. har til formål: »at sikre forbrugerne rimelige priser på landbrugsvarer«.

For at afgøre om en maksimal forbrugerpris, som er fastsat af en medlemsstat, er forenelige med fællesskabspriserne, må det undersøges, hvilket prisniveau franko fabrik, denne maksimalpris forudsætter under hensyn til de mellemliggende omsætningsleds gennemsnitlige avance.

Af Galli-dommen har Kommissionen udledt en række betragtninger, hvoraf navnlig de følgende er af betydning for de foreliggende sager:

— Den sag, der er forelagt Domstolen, er af en særlig karakter, idet sukkeret er det landbrugsprodukt, som tydeligst viser sammenhængen mellem salgspriserne i produktionsleddet og engrosleddet på den ene side og salgspriserne i detail- og forbrugerleddet på den anden side. De anfægtede bekendtgørelser fra CIP viser, at det i Italien er muligt »at kontrollere sukkerpriserne uanset i hvilket led indgrebet sker«.

— Kommissionen er klar over, at det standpunkt, som den har indtaget i sine skriftlige indlæg, nemlig at den i bekendtgørelse nr. 28/1974 fastsatte maksimale forbrugerpris ikke bringer den fælles sukkermarkedsordnings målsætning eller funktion i fare, eftersom den forudsætter en højere pris franko fabrik end tærskelprisen, kan give anledning til kritik. For det første er sondringen mellem produktion og engroshandel på den ene side og detailhandelen på den anden side ikke skarp. Dernæst kan den metode, hvormed Kommissionen har godtgjort, at de anfægtede priser er i overensstemmelse med fællesskabsordningen, dvs. med udgangspunkt i prisen franko fabrik, anfægtes som værende i modstrid med Galli-dommen.

Under den mundtlige retsforhandling, der fandt sted den 16. december 1975, har sagsøgerne i hovedsagen, repræsenteret af advokaterne Mauro de André, Antonio Sorrentino og Severo Giannini, Rom, den engelske regering, repræsenteret af Gordon Slynn fra Treasury Solicitor's Department, den italienske regering, repræsenteret af vicekammeradvokat Ivo Maria Braguglia, Kommissionen, repræsenteret af sin juridiske rådgiver Cesare Maestripieri og Rådet, repræsenteret af sin juridiske rådgiver M. C. Giorgi, uddybet de i de skriftlige indlæg fremførte anbringender.

De nye omstændigheder i sagen, der er fremkommet ved denne lejlighed, kan sammenfattes således:

Sagsøgerne i hovedsagen har bestridt den italienske regerings redegørelse og gjort gældende, at de anfægtede bekendtgørelser ikke blot fastlægger forbrugerpriserne men også de maksimale produktionspriser. Det kan ikke antages, at CIP, hvis opgave er prisfastsættelse, kun skulle have angivet elementerne i forbrugerprisen, herunder prisen franko fabrik, af informative grunde. Den italienske regerings opfattelse er i øvrigt i modstrid med den fortolkning, som den italienske domspraksis har anlagt over for de pågældende bekendtgørelser.

Den italienske regering har anført, at når forordning nr. 1009/67 har til formål at sikre sukkerproducenternes beskæftigelse

og levestandard, opnås dette mål ved hjælp af interventionsprisen, som er den eneste bindende fællesskabspris som sikrer at producenten aldrig bliver tvunget til at producere med tab. Med andre ord garanterer forordningen producenterne en minimumsfortjeneste, men ikke den maksimumsfortjeneste, som producenterne kunne opnå, såfremt de selv kunne bestemme forbrugerpriserne. Som et særskilt svar på det fjerde spørgsmål, som Domstolen stillede i sag 65/75 (Tasca), efter at skriftvekslingen var afsluttet, har den italienske regering gjort gældende, at fastsættelsen af maksimale forbrugerpriser kun bringer den fælles markedsordnings mål eller funktion i fare, såfremt den gennemføres på en måde, der hindrer eller vanskeliggør opnåelse af den nævnte minimumsfortjeneste.

Til slut har den italienske regering anført, at i modsætning til, hvad Kommissionen hævder, er den i bekendtgørelse nr. 9/1974 fastsatte forbrugerpris beregnet ud fra en højere pris franko fabrik end tærskelprisen, sådan som den italienske regering i detaljer har redegjort for.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 21. januar 1976.

Præmisser

1 Ved forelæggelseskendelser af 16. juni 1975, indgået til Domstolens justitskontor den 8. august 1975, har forvaltningsdomstolen i regionen Lazio (Tribunale Amministrativo Regionale del Lazio) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet tre spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 30 samt Rådets forordning (EØF) nr. 1009/67 af 18. december 1967 om den fælles markedsordning for sukker (EFT-specialudgave 1967, s. 281; org. ref. JO nr. 380, s. 1);

2 disse spørsmål er blevet rejst under retssager, hvori der er nedlagt påstand om annullation af visse bekendtgørelser, som blev udstedt i 1975 af det interministerielle prisudvalg (Comitato interministeriale dei prezzi), og som sagsøgerne i hovedsagen anser for uforenelige med fællesskabsretten;

3 det drejer sig om bekendtgørelserne nr. 9/1974, 28/1974 og 39/1974 (Gazetta Ufficiale nr. 52 af 23. februar 1974, nr. 171 af 2. juli 1974, nr. 214 af 16. august 1974) , hvoraf de to første successivt fastsatte maksimale forbrugerpriser for sukker af såvel indenlandsk som udenlandsk produktion, medens den tredje opregnede de elementer, hvoraf den i bekendtgørelse nr. 28/1974 fastsatte maksimalpris bestod, herunder bl.a. »maksimalprisen franko fabrik«, »maksimalprisen franko grossistlager« og »det maksimale vederlag for distribution i engros- og detailleddet«.

4 Som følge af de foreliggende sagers indbyrdes sammenhæng, vil de være at afgøre ved en og samme dom.

5 Under retsforhandlingerne for Domstolen har der været uenighed om, hvorvidt de pågældende bekendtgørelser betragtet under et ikke blot omfattede bindende maksimalpriser for salg, hvor den direkte køber er den endelige forbruger, men også for salg i tidligere omsætningsled, navnlig for salg fra sukkerproducenter;

6 på grund af denne uenighed, som det ikke tilkommer Domstolen at afgøre, og under hensyn til, at de spørgsmål, som den nationale ret har stillet, ikke sondrer mellem de forskellige handelsstadier, må spørgsmålene forstås således, at de generelt tager sigte på fastsættelse af maksimalpriser for salg af sukker, uanset om det drejer sig om salg fra producenter, importører, grossister eller detailhandlere.

Vedrørende det første og andet spørgsmål

7 I det første og andet spørgsmål anmodes Domstolen om at afgøre, dels »om Det europæiske økonomiske Fællesskab er enekompetent til at lovgive om sukkerpriser, og om denne beføjelse er korrekt udøvet« navnlig i forordning nr. 1009/67, og dels »om en medlemsstats ensidige indgreb i den pågældende sektor såsom de her omhandlede skal anses som lovlige«, når det drejer sig om indgreb, som er truffet »som led i en konjunkturpolitik og i medfør af traktatens artikel 103«.

8 Forordning nr. 1009/67, der er udstedt inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, skal indføre en fælles markedsordning i henhold til EØF-traktatens artikel 40; målet med denne fælles markedsordning er, som det gentagne gange understreges i forordningens betragtninger, inden for Fællesskabet at virkeliggøre et enhedsmarked for sukker, som er undergivet en fælles forvaltning og som hviler på et fælles prissystem.

9 Domstolen har allerede i en sag vedrørende en national prisstopsordning for andre varer i produktions- og engrosleddet udtalt (dom af 23. januar 1975, Galli, 31/74, Sml. s. 47), at »medlemsstaterne, på de områder, hvor der gælder en fælles markedsordning — og så meget desto mere når denne ordning hviler på et fælles prissystem — ikke længere ensidigt kan udstede nationale regler, der griber ind i prisdannelsesmekanismen, således som denne følger af

den fælles ordning«, hvorfor »en national ordning, der ved prisstop ... medfører en ændring af prisdannelsen, som denne er fastlagt inden for rammerne af den fælles markedsordning, er uforenelig« med fællesskabsordningen;

10 i den samme dom er det præciseret, at en landbrugsforordning, der indeholder prisordning for produktions — og engrosleddene, » — med forbehold af hvad der måtte følge af andre traktatsbestemmelser — ikke griber ind i medlemsstaternes beføjelser til at træffe egnede foranstaltninger vedrørende prisdannelsen i detailhandels- og forbrugerleddet, forudsat at dette ikke bringer den pågældende markedsordnings målsætning eller funktion i fare«;

11 disse betragtninger, der var udviklet i relation til forordningerne nr. 120/67 og 136/66 om de fælles markedsordninger for henholdsvis korn og fedtstoffer, er ligeledes gyldige for fortolkningen af forordning nr. 1009/67 om den fælles markedsordning for sukker på grund af ligheden med de respektive prisordninger navnlig i henhold til forordningerne 120/67 og 1009/67.

12 I henseende til spørgsmålet om hvorvidt de nationale myndigheders prisfastsættelse er forenelig med fællesskabsreglerne, ville en skarp skelnen mellem maksimale forbrugerpriser og maksimalpriser i tidligere omsætningsled være vanskelig, dels fordi en prisordning for salget til den endelige forbruger indeholder fare for en påvirkning af prisdannelsen i de tidligere led, dels fordi priserne efter den fælles ordning for sukker ikke finder anvendelse på konkrete salg til forhandlere, brugere og forbrugere;

13 det må imidlertid konstateres, at en national ordning for landbrugspriser, der omhandler de samme handelsled som Fællesskabets prisordning, normalt rummer en større fare for konflikt med Fællesskabets ordning end en ordning, der udelukkende gælder for andre led;

14 det må derfor konkluderes, at en medlemsstats ensidige fastsættelse af maksimalpriser for salg af sukker, uanset i hvilket handelsled dette sker, er uforenelig med forordning nr. 1009/67, såfremt denne fastsættelse bringer den pågældende markedsordnings målsætning og funktion, navnlig dens prisordning, i fare.

15 For at kunne angive over for den nationale ret, under hvilke betingelser, der kunne tænkes at bestå en sådan uforenelighed, må denne ordning gennemgås nærmere.

16 Artikel 2, stk. 1 i forordning nr. 1009/67 bestemmer, at »for det område inden for Fællesskabet, der har det største overskud« — dvs. visse nordfranske departementer — »fastsættes årligt en indikativpris for hvidt sukker ... ab fabrik ...«;

17 artikel 3, stk. 1 og 2 i samme forordning bestemmer, at for det nævnte område fastsættes »årligt en interventionspris for hvidt sukker«, medens der, »for andre områder fastsættes afledede interventionspriser under hensyntagen til de regionale prisforskelle for sukker ...«;

18 artikel 9, stk. 1 i forordning nr. 1009/67 bestemmer, at »de interventionsorganer, som de sukkerproducerende medlemsstater udpeger er ... forpligtet til ... at købe ... sukker ..., som tilbydes dem« til »den interventionspris der gælder i det område, hvor sukkeret befinder sig på købstidspunktet«, medens artikel 10 principielt bestemmer, at interventionsorganerne »må på det interne marked kun sælge sukker til priser, der ligger over interventionsprisen«;

19 forordningens artikel 4, stk. 1 og 2, jf. artikel 5, stk. 1 bestemmer, at »for hvert område, som producerer roesukker ... fastsættes der årligt en minimumspris for roesukker ...«, der »beregnes under hensyntagen til den i det pågældende område gældende interventionspris for hvidt sukker«, og sukkerfabrikanterne er »forpligtet til, ved køb af sukkerroer til forarbejdning til sukker, mindst at betale minimumsprisen ...«.

20 I den pågældende periode blev den afledte interventionspris for Italien sat lavere end indikativprisen, således at det er tilstrækkeligt at gennemgå det af den nationale ret rejste spørgsmål under hensyn til denne situation.

21 I dette tilfælde har fællesskabsreglerne til formål, at sukkerproducenterne ved salg inden for det område, for hvilken der er fastsat en sådan afledt interventionspris, i videst muligt omfang sikres en pris ab fabrik, som er mindst lige så høj som den afledte interventionspris; i modsat fald kunne det blive umuligt for producenterne at betale sukkerroeproducenterne den minimumspris, som disse er sikret efter fællesskabsreglerne;

22 derfor vil en medlemsstat, for hvilken der er fastsat en højere interventionspris end indikativpris, bringe sukkermarkedets målsætning og funktion i fare,

såfremt den regulerer priserne på en sådan måde, at sukkerproducenterne direkte eller indirekte forhindres i at opnå en pris ab fabrik, der er mindst lige så høj som interventionsprisen;

23 der består en sådan indirekte hindring, når den pågældende medlemsstat, uden at regulere priserne i produktionsleddet, fastsætter maksimale salgspriser i engros- og detailleddet, der er så lave, at det er praktisk umuligt for producenten at sælge til interventionsprisen, idet han herved ville tvinge grossister eller detailhandlere, der er bundet af de pågældende maksimalpriser, til at sælge med tab.

24 Det tilkommer i hvert enkelt tilfælde den nationale ret, særlig under hensyntagen til de netop anførte betragtninger, at afgøre, om maksimalpriserne har virkninger, der gør dem uforenelige med fællesskabsbestemmelserne vedrørende sukker.

25 I det omfang en maksimalpris, som er ensidigt fastsat af en medlemsstat, er uforenelig med bestemmelserne i Fællesskabets landbrugsret, kan den pågældende medlemsstat som begrundelse for denne fastsættelse ikke påberåbe sig bestemmelserne i traktatens artikel 103 om konjunkturpolitikken, så meget mindre som forordning nr. 1009/67 indeholder en rammeordning, som sætter Fællesskabet og medlemsstaterne i stand til at imødegå enhver forstyrrelse;

26 det må i så henseende først og fremmest understreges, at forbrugernes forsyning med landbrugsvarer til rimelige priser indgår i de mål, som er anført i traktatens artikel 39, stk. 1;

27 artikel 21, stk. 1 i forordning nr. 1009/67 bemyndiger Rådet til at træffe enhver egnet foranstaltning i det tilfælde markedet inden for Fællesskabet på grund af import eller eksport bliver udsat for alvorlige forstyrrelser eller udsættes for trussel om alvorlige forstyrrelser;

28 stk. 2 i samme artikel indeholder en præcis angivelse af, hvorledes en fælles aktion i ovennævnte tilfælde skal gennemføres med deltagelse af Rådet, Kommissionen og medlemsstaterne;

29 udover de beføjelser, der er tillagt Rådet og Kommissionen i medfør af forordningen, er Kommissionen også i medfør af traktaten pålagt en tilsyns- og initiativpligt;

30 i denne sammenhæng bør opmærksomheden endvidere henledes på den permanente konsultation, der ved forvaltningen af den pågældende markedssektor er sikret ved oprettelsen af den i forordningens artikel 39 omhandlede »forvaltningskomité«; forvaltningskomitéen kan, udover de opgaver som den særlig har fået tillagt, efter forordningens artikel 41 undersøge ethvert spørgsmål, som er rejst af dens formand, enten på dennes eget initiativ eller efter anmodning fra en medlemsstats repræsentant;

31 det fremgår således, at rammeordningen i forordning nr. 1009/67 giver hver medlemsstat mulighed for sammen med Fællesskabets institutioner på kortest mulig tid at træffe egnede foranstaltninger, såfremt den normale virkemåde af forordningens prismekanisme ikke er tilstrækkelig til at imødegå en uønsket prisudvikling på medlemsstatens territorium.

Vedrørende det tredje spørgsmål

32 Det tredje spørgsmål er i det væsentlige, hvorvidt sådanne nationale foranstaltninger som de her omhandlede er forenelige med det i traktatens artikel 30 indeholdte forbud mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner, når disse foranstaltninger begrundes med »nødvendigheden af at beskytte den nationale økonomi mod spekulation og at sikre forbrugerne den nødvendige varemængde uanset de ændringer, som dels på grund af Fællesskabets underskudsproduktion, dels fordi verdensmarkedsprisen på produktet er fordoblet, er indtrådt i fællesskabsreglernes forudsætninger.«

33 Efter traktatens artikel 30 er enhver foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner forbudt i medlemsstaternes samhandel, et forbud, der for så vidt angår sukkermarkedet, er gentaget i artikel 35 i forordning nr. 1009/67;

34 såfremt de pågældende foranstaltninger er egnet til direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, at hindre indførsler mellem medlemsstater, er dette tilstrækkeligt til, at de omfattes af forbudet;

35 selv om en maksimalpris, der gælder for både nationale og importerede varer, ikke i sig selv udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner, kan den imidlertid have en sådan virkning, når den fastsættes på et sådant niveau, at afsætning af de importerede varer bliver enten umulig eller vanskeligere end afsætning af nationale varer;

36 således er en maksimalpris, i hvert fald for så vidt den finder anvendelse på indførte varer, en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner, navnlig når den er fastsat på et så lavt niveau, at virksomheder, der ønsker at indføre sådanne varer i den pågældende medlemsstat – på grund af de importerede varers generelle stilling i forhold til de indenlandske varers – kun kan gøre dette med tab.

37 Det tilkommer den nationale ret at afgøre, om dette er tilfældet i den foreliggende sag.

38 Af de grunde, der er angivet i svaret på det første og andet spørgsmål kan den pågældende medlemsstat som begrundelse for en maksimal forbrugerpris med den ovenfor nævnte virkning hverken støtte sig på traktatens artikel 103 eller på nødvendigheden af at beskytte økonomien mod spekulation og heller ikke på en ændring af den økonomiske situation i sukkersektoren.

Vedrørende sagsomkostningerne

39 De omkostninger, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber samt af den engelske og italienske regering, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres; da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt den af forvaltningsdomstolen i regionen Lazio ved kendelser af 16. juni 1975, for ret:

1. **En medlemsstats ensidige fastsættelse af maksimale priser for salg af sukker, uanset i hvilket handelsled dette sker, er uforeneligt med forordning nr. 1009/67 om den fælles markedsordning for sukker, såfremt denne fastsættelse bringer den pågældende markedsordnings målsætning og funktion, navnlig dens prisordning, i fare.**

2. **En maksimalpris er, i hvert fald for så vidt den finder anvendelse på indførte varer, en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner, navnlig når den er fastsat på et så lavt niveau, at virksomheder, der ønsker at indføre sådanne varer i den pågældende medlemsstat — på grund af de importerede varers generelle stilling i forhold til de nationale varers — kun kan gøre dette med tab.**

3. **I det omfang en maksimalpris, der er fastsat ensidigt af en medlemsstat, er uforenelig med traktatens artikel 30 eller bestemmelserne i Fællesskabets landbrugsret, kan den pågældende medlemsstat som begrundelse for denne fastsættelse hverken støtte sig på traktatens artikel 103 eller på nødvendigheden af at beskytte økonomien mod spekulation og heller ikke på en ændring af den økonomiske situation i sukkersektoren.**

Lecourt Kutscher O'Keeffe

Donner Mertens de Wilmars Sørensen Mackenzie Stuart

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 26. februar 1976.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL

(se sag 65/75, s. 291)